

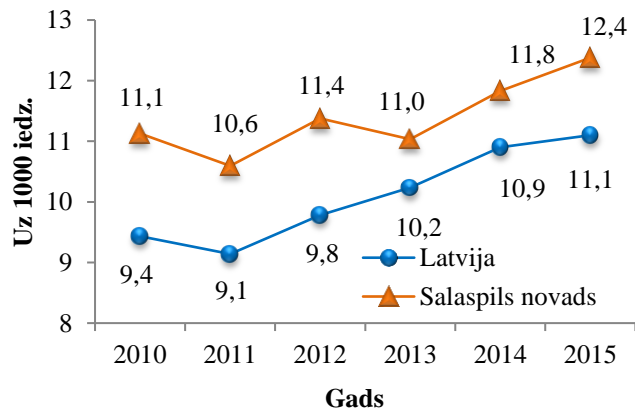
Salaspils novada veselības profils

Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Salaspils novadā laika periodā no 2010. gada līdz 2015. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājas lapā www.spkc.gov.lv

1.att. Dzimstība Salaspils novadā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits Salaspils novadā: 22 296
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 1,13%
Iedzīvotāju skaits Salaspils pilsētā: 16 734
Iedzīvotāju blīvums: 181 iedzīvotāji uz km²
Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 276, miruši 242, starptautiskā migrācija: - 100 cilv. (CSP dati)

Pozitīvās tendences

- ✓ Augstāka dzimstība nekā vidēji valstī, dinamikā pieaug.
- ✓ Zemāka saslimstība un mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem nekā vidēji LV (2015.g. par 18% un 10%).
- ✓ Zemāka mirstība no SAS nekā vidēji LV (2015.g. par 34%).
- ✓ Zemāka priekšlaicīga mirstība līdz 64 gadu vecumam un zemāks potenciāli zaudēto mūža gadu rādītājs 2015.g. nekā vidēji valstī (par 16%).
- ✓ Zemāka saslimstība ar STI nekā vidēji LV (2015. g. par 11%), dinamikā saslimstība samazinās.
- ✓ Zema saslimstība ar ērcu pārnēsātajām infekcijām – ērcu encefalītu un Laimboreliozu.
- ✓ Augstāks mājas vizīšu īpatsvars ambulatoro apmeklējumu struktūrā.

Problēmas un izaicinājumi

- ✓ Augstāks jaundzimušo īpatsvars ar zemu dzimšanas svaru, atsevišķos gados sasniedzot 7% no visiem jaundzimušajiem.
- ✓ Augstāks pašnāvību relatīvais skaits nekā vidēji LV (2015.g. 1,6 reizes augstāks).
- ✓ Augstāka saslimstība un mirstība no krūts ļaundabīgā audzēja sievietēm.
- ✓ Augsta saslimstība ar HIV, AIDS un jaunatklātu hronisku C hepatītu.
- ✓ Zemāks ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem uz 1 iedzīvotāju.

*Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu salīdzināmi dati pieejami tikai kopš 2010. gada.

Tabulā attēloti veselību raksturojoši rādītāji **2015. gadā** Salaspils novadā salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

⬆️ Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

⬇️ Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

○ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

		Rādītājs	Salaspils novadā	Vidēji Latvijā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Iedzīvotāji	1	Demogrāfiskās slodzes līmenis	608	613	○
	2	Dzimumstība	12,4	11,1	⬆️
	3	Vidējā mēneša darba alga bruto (EUR)	963	883	⬆️
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	4	Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem	462	562	⬇️
	5	Diabēta pacientu relatīvais skaits	4204	4416	○
	6	Saslimstība ar tuberkulozi	31,4	31,4	○
	7	Saslimstība ar HIV/AIDS	35,9/17,9	19,9/6,6	⬆️/⬆️
	8	Saslimstība ar STI	89,7	101	⬇️
	9	Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	148	90,5	⬆️
	10	Saslimstība ar Laimboreliozī/ērču encefalītu	*/0	25/8,5	-/⬇️
	11	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	0	1,0	⬇️
	12	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	20,1	18,3	⬆️
	13	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g.), %	4,6	4,5	○
	14	Ārstu relatīvais skaits	10,3	34,6	⬆️
	15	Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	6,7	9,6	⬆️
	16	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	4,0/0,13	5,9/0,14	⬆️/⬆️
Mirstība	17	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	543	817	⬇️
	18	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	269	297	⬇️
	19	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	81	87	○
	20	Mirstība no diabēta	*	23,9	-
	21	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	26,9	51,4	⬇️
	22	Perinatālā mirstība	*	6,87	-
	23	Zīdaiņu mirstība	*	4,14	-
	24	Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g.v.	464	554	⬇️

Piezīmes: 1 Darbspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā 2016.g. sākumā; 2 Uz 1000 iedzīvotāju; 3 Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50; 4 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 5 Uz 100 000 iedzīvotāju; 6-10 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 8 Gonokoka infekcija, anogenitālā herpes vīrusu infekcija, urogenitālā hlamidioze, sifiliss; uz 100 000 iedzīvotāju; 11-12 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 13 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 14 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidentiem, uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 10 000 iedzīvotāju; 16 Uz 1 iedzīvotāju; 17-21 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 22 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 23 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 24 Priekšlaicīga mirstība, uz 10 000 iedzīvotāju vecuma grupā 064 gadi.

Datu avoti: 1-3 CSP; 4-8 PREDĀ, SPKC; 6-10 VISUMS, SPKC; 11-13 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 14-15 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 16 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 17-24 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

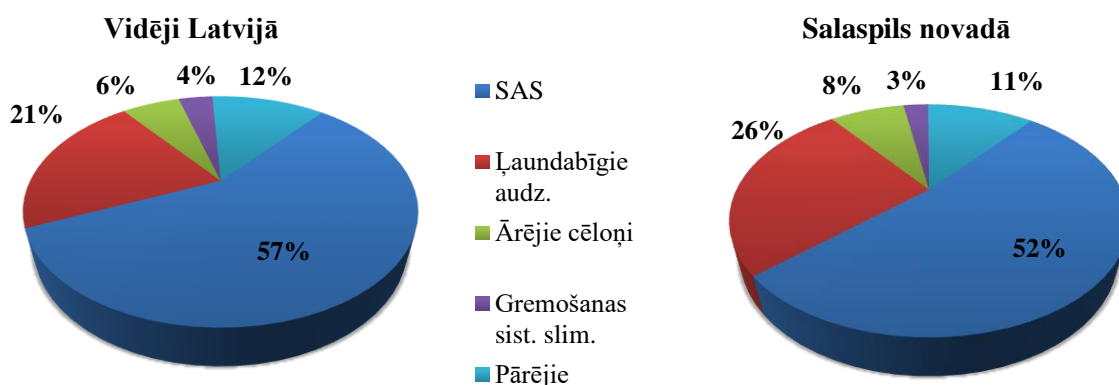
*Mazāk par 3 gadījumiem gadā

Situācijas apraksts

Salaspils novads ir teritorijas ziņā mazākais novads Latvijā ar augstu iedzīvotāju blīvumu, ieņemot otro vietu Latvijā iedzīvotāju skaita ziņā uz 1 km² – 181, vēl lielāks iedzīvotāju blīvums ir tikai Stopiņu novadā. 2015.gadā Salaspils novadā dzīvoja 22,3 tūkstoši iedzīvotāju, no tiem 16,7 tūkstoši (75%) dzīvoja Salaspils pilsētā. Salaspils novadā, līdzīgi kā citviet Latvijā, turpina samazināties iedzīvotāju skaits. Pozitīva ir tendence, ka **jaundzimušo skaits** Salaspils novadā pieaug, visā periodā **dzimstībai** saglabājoties augstākai nekā vidēji Latvijā – 2015. g. 12,4 jaundzimušie uz 1000 iedz., kamēr vidēji Latvijā – 11,1 (skat. 1. attēlu). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) 2015. gadā bija līdzīgs kā vidēji valstī – 4,6% (vid. LV 4,5%), 2014. gadā – 3,3% (vid. LV 4,4%), tomēr piecu gadu vidējais rādītājs ir augstāks nekā vidēji Latvijā, jo atsevišķos gados jaundzimušo īpatsvars ar zemu dzimšanas svaru sastāda pat 7% no visiem jaundzimušajiem mazuliem. Gan **perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie), gan **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Salaspils novadā ir zema (skat. tabulu).

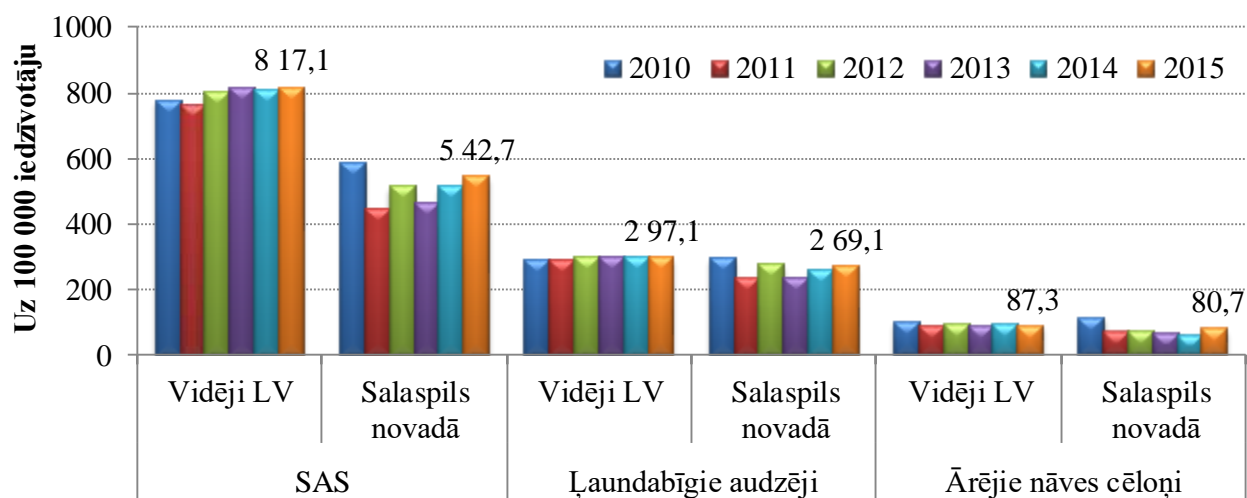
Galvenie nāves cēloņi Salaspils novadā, tāpat kā Latvijā kopumā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2015. g. Salaspils novadā 52% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2015. g. Salaspils novadā 26% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2015. g. Salaspils novadā 8% no visiem mirušajiem).

2. att. Galvenie nāves cēloņi 2015. gadā, īpatsvars procentos

Piecu gadu periodā **mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS)** Salaspils novadā ir pieaugusi, visā periodā saglabājoties zemāka nekā vidēji valstī, 2015.g. par 34% (skat. 3. attēlu). Līdz 64 gadu vecumam no SAS mirušo iedzīvotāju īpatsvars Salaspils novadā ir līdzīgs kā vidēji valstī – 14% no visiem mirušajiem.

3. att. Galvenie nāves cēloņi 2010.-2015. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

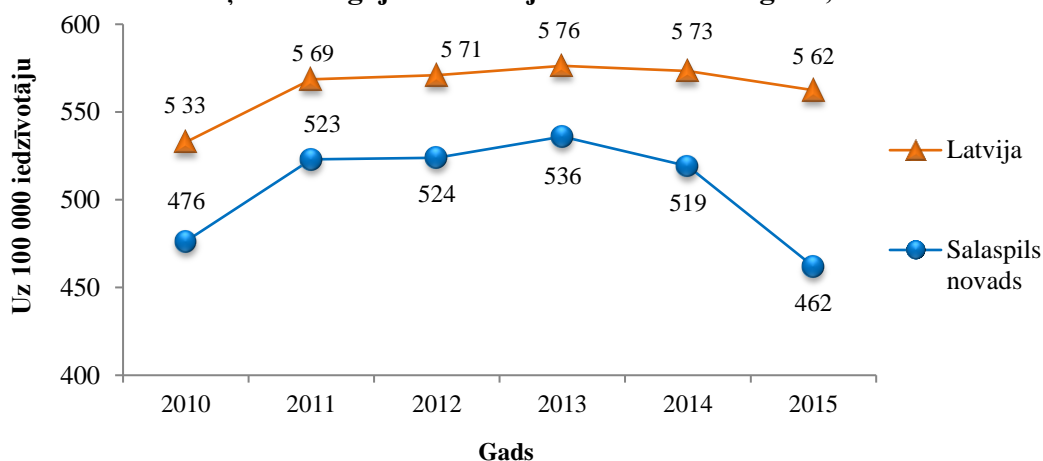

Mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem Salaspils novadā pēdējos divos gados pieaug, 2015.g. saglabājoties par 9% zemāka nekā vidēji valstī (skat. 3. attēlu). Līdz 64 gadu vecumam no ļaundabīgajiem audzējiem mirušo iedzīvotāju īpatsvars Salaspils novadā ir līdzīgs kā vidēji valstī – ~30% no visiem mirušajiem. Augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā Salaspils novadā ir no bronhu un plaušu audzēja, resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēja un krūts audzēja sievietēm. Salaspils novadā ir augstāka mirstība no limfoido, asinsrades un radniecīgo audu audzējiem, bet zemāka – no prostatas audzēja vīriešiem.

Mirstība no bronhu un plaušu audzēja dinamikā ir svārstīga, atsevišķos gados gan pārsniedzot, gan esot nedaudz zemāka nekā mirstība no bronhu un plaušu audzēja Latvijā – 2015.g. mirstība bija par 10% zemāka. Mirstībai no krūts audzēja noteiktas tendences nevēro, tomēr 2015. g. reģistrēts pieaugums, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 21%. Resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēji ir trešā izplatītākā ļaundabīgo audzēju grupa Salaspils novadā, mirstība no šī audzēja ir līdzīga kā vidēji Latvijā, dinamikā noteiktas tendences nav – 2015. g. mirstība bija 40 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 35). Mirstība no prostatas audzēja vīriešiem dinamikā ir svārstīga, esot gan zem, gan virs vidējā rādītāja valstī. 2015.g. mirstība bija uz pusi zemāka nekā vidēji valstī – 19 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 43).

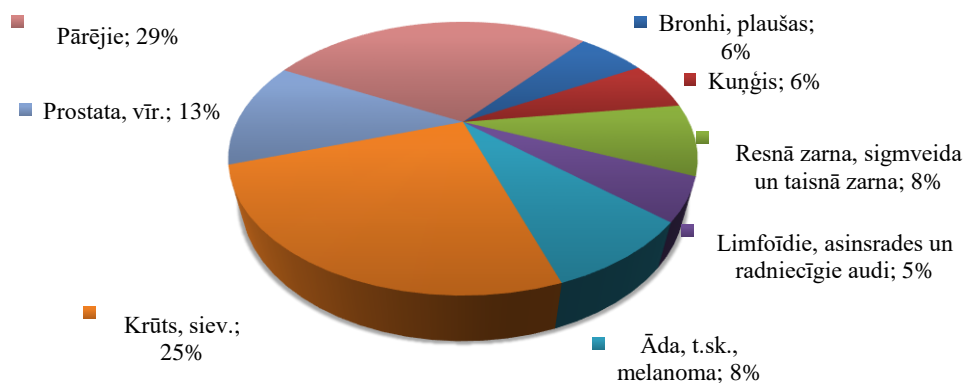
Kopumā **saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem** Salaspils novadā ir zemāka nekā vidēji valstī, 2014. g. un 2015. g. samazinājusies, 2015.g. bija par 18% zemāka nekā vidēji valstī (skat. 4. attēlu).

4. att. Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem 2010.-2015. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Līdzīgi kā vidēji Latvijā, Salaspils novadā biežāk reģistrētās audzēju lokalizācijas ir krūts audzējs sievietēm, prostatas audzējs vīriešiem, sigmveida un taisnās zarnas audzēji un ādas audzēji (skat. 5. attēlu). Visaugstākā saslimstība ļaundabīgo audzēju grupā 2015. g. Salaspils novadā bija ar krūts audzēju sievietēm, 2015. gadā reģistrēta augstākā saslimstība visā periodā – 135 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 109), dinamikā saslimstība ir svārstīga. Saslimstība ar prostatas audzēju vīriešiem ir zemāka nekā vidēji valstī gan 2015. gadā, gan visā periodā kopumā. Arī saslimstība ar citiem izplatītākajiem ļaundabīgajiem audzējiem – ādas audzēju, resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēju, bronhu un plaušu audzēju u.c. ir zemāka nekā vidēji valstī.

5. att. Diagnosticēto audzēju īpatsvars Salaspils novadā 2015. gadā, procentos

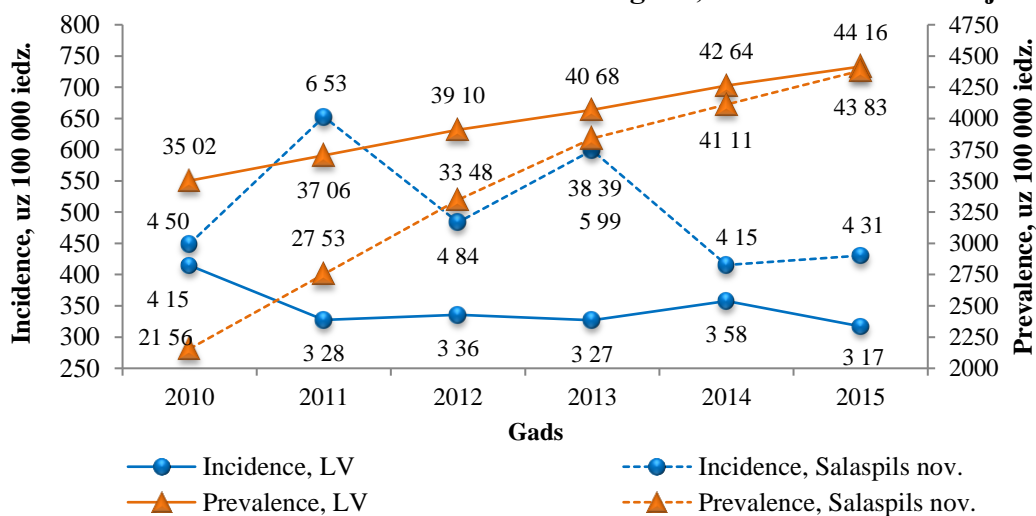
Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Salaspils novadā ir nedaudz zemāka nekā vidēji valstī, 2015.g. pieaugusi (skat. 3. attēlu). Tā kā no ārējiem cēloņiem mirušo skaits ir neliels – 2015. g. 18 gadījumi, relatīvo rādītāju ietekmē katrs gadījums. 2015. g. pieaudzis pašnāvību skaits (31 gad. uz 100 000 iedz.), pusotru reizi pārsniedzot vidējo rādītāju valstī (19,5 uz 100 000 iedz.). Citi ārējie nāves cēloņi ir zem 5 gadījumiem gadā.

2015. gadā **potenciāli zaudēto mūža gadu** rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 10 000 iedzīvotāju Salaspils novadā bija par 16% zemāks nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu ir sirds un asinsvadu sistēmas slimību dēļ (87 gadi uz 10 000 iedz.), kas ir netipiski, jo citviet Latvijā nozīmīgākais faktors priekšlaicīgai nāvei ir ārējie cēloņi. 2015. gadā ārējo cēloņu dēļ Salaspils novadā zaudēti 78 gadi uz 10 000 iedzīvotāju, kas ir uz pusi mazāk nekā vidēji valstī (153 gadi uz 10 000 iedz.). Trešais nozīmīgākais cēlonis, kura dēļ tiek zaudēts daudz mūža gadu, ir ļaundabīgie audzēji. Salaspils novadā PZMG rādītājs ļaundabīgo audzēju dēļ ir par trešdaļu zemāks nekā vidēji Latvijā, 2015. gadā tie ir 64 zaudēti gadi uz 100 000 iedz., kamēr vidēji valstī – 98.

Gremošanas sistēmas slimības Salaspils novadā sastāda ap 2-3% no visiem nāves cēloņiem. Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām Salaspils novadā dinamikā ir svārstīga, 2015. g. nedaudz augstāka nekā 2014. gadā, saglabājoties divreiz zemāka nekā vidēji Latvijā. Nozīmīgākie nāves cēloņi gremošanas sistēmas slimību grupā ir alkohola izraisītas aknu slimības.

No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Salaspils novadā ir nedaudz augstāks nekā vidēji valstī. 2010. gadā reģistrēts lielākais jauno saslimšanas gadījumu skaits visā periodā, nākamajos gados novērota rādītāja samazināšanās, 2015. gadā rādītājs bija augstāks nekā vidēji Latvijā. Kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Salaspils novadā 2015. g. pieaudzis līdz 4383 gadījumiem uz 100 000 iedz. (skat. 6. attēlu). Salaspils novadā mirstība no cukura diabēta, rēķinot uz 100 000 iedz., ir svārstīga un zemāka nekā vidēji Latvijā.

6. att. Saslimstība ar cukura diabētu 2010.-2015. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – HIV, AIDS un hronisku jaunatklātu C hepatītu Salaspils novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Dinamikā pieaugusi saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu, 2015. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 63%. Saslimstība ar tuberkulozi (jaunatklāti gadījumi) Salaspils novadā 2015.g. ir līdzīga kā vidēji valstī, bet visā periodā – zemāka. Salaspils novadā ir zemāki saslimstības rādītāji ar ērcu pārnēsātajām slimībām – ērcu encefalītu un Laimboreliozi. 2014.g. saslimstība ar ērcu encefalītu bija divas reizes zemāka nekā vidēji valstī (4,5 un 8,5 gad. uz 100 000 iedz.), bet 2015. gadā nav reģistrēts neviens saslimšanas gadījums. Arī iepriekšējos gados reģistrēta zema saslimstība, gadā nepārsniedzot 3 saslimšanas gadījumus, izņemot 2011. gadu, kad reģistrēti 6 saslimšanas gadījumi jeb 27 gad. uz 100 000 iedz (2011. g. vid. LV 21 gad. uz 100 00 iedz.). Saslimstība ar Laimboreliozi Salaspils novadā kopš 2011. gada ir zemāka nekā vidēji valstī, 2015.g. tā bija trīs reizes zemāka par vidējo rādītāju Latvijā (9 un 25 gad. uz 100 000 iedz.).

Ārstu relatīvais **skaits** (uz 10 000 iedzīvotāju) Salaspils novadā ir zemāks kā vidēji Latvijā – 2015.g. Salaspils novadā bija 10 ārsti uz 10 000 iedzīvotājiem (vid.LV – 35), tāpat Salaspils novadā ir zemāks ģimenes ārstu skaits – 5,8 uz 10 000 iedzīvotājiem, kamēr vidēji Latvijā – 6,7. Lielākais ārstu skaits koncentrējas Rīgā, un tuvās ģeogrāfiskās atrašanās dēļ daļa Salaspils iedzīvotāju ārsta pakalpojumus izmanto Rīgā.

Salaspils novadā ir zemāks **ambulatoro apmeklējumu skaits** nekā vidēji valstī; rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2015. gadā bija 4 apmeklējumi (vidēji LV 5,9). Mājas vizīšu skaits Salaspils novadā ir nedaudz zemāks kā vidēji valstī – gan 2014. gadā, gan 2015. gadā – 0,14 gadījumi uz 1 iedzīvotāju (vidēji LV 0,15), tomēr mājas vizīšu īpatsvars ambulatorajā aprūpē ir augstāks nekā vidēji valstī – 3,3% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 2,4%).

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

STI – Seksuāli transmisīvās infekcijas

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma